

Van U is de toekomst: Gods naam

Meditatie februari 2022

Ds. Sara Dondorp

De Naam van God is in de Bijbel enigszins mysterieus. Het is een naam die niet wordt uitgesproken. God maakt zich aan Mozes bekend in Exodus 3 als een verschijning in een brandende doornstruik. Gods Naam is verbonden met de belofte dat het volk Israël uit de slavernij in Egypte bevrijd zal worden. Mozes mag dat aan de Israëlieten gaan vertellen. Dan vraagt Mozes God naar de naam en die antwoordt: 'Ik ben die er zijn zal. Zeg daarom tegen de Israëlieten: "IK ZAL ER ZIJN heeft mij naar u toe gestuurd.'" Op grond van dit verhaal wordt de Naam van God verbonden met het Hebreeuwse werkwoord 'zijn'. Die Naam bestaat uit vier medeklinkers. Joden spreken de Naam niet uit. Toen de rabbijnen eeuwen geleden de Bijbelteksten - die in het Hebreeuws alleen met medeklinkers zijn geschreven - van klinkertekens voorzagen, hebben ze bij de Godsnaam 'verkeerde' klinkers genoteerd. Als hulpmiddel om de Naam niet uit te spreken. Wat je hoort als je de vier medeklinkers met de 'verkeerde' klinkers leest is: Jehova. Een naam die bijvoorbeeld terug te vinden is in religieuze muziek van Georg Friedrich Händel. Later is die vergissing hersteld en sindsdien gaan theologen er van uit dat de Godsnaam ongeveer klinkt als Jahweh. In de Willibrordvertaling van 1975 is de Godsnaam consequent vertaald met die naam. Mede naar aanleiding van bezwaren uit Joodse kring, is men daar later van terug gekomen.

Bij de voorbereiding van de Nieuwe Bijbelvertaling laaide de discussie over de vertaling van de godsnaam hevig op. Al in 1994 besloot de vertaalcommissie na rijp beraad te kiezen voor de vertaling HEER, vanwege de continuïteit met het Nieuwe Testament. Ondanks veel protest, is dat zo gebleven toen de NBV in 2004 uitkwam en ook bij de recente herziening NBV21. Begin deze eeuw verscheen ook de Naardense Bijbel, vertaald door Pieter Oussoren, waar de Godsnaam consequent vertaald werd met ENE. Op basis van Gods ontmoeting met Mozes wordt vaak gekozen voor Eeuwige. Zo staat het in de bemoediging waar wij elke zondag onze dienst mee beginnen.

Nu er overal om ons heen discussie is over gendergelijkheid, is de kwestie actueler dan ooit. Het gaat namelijk niet alleen om de vraag hoe we God aanspreken, maar ook om de vraag hoe we ons God voorstellen. Een mannelijke aanspreekvorm levert een mannelijk godsbeeld op, waardoor vrouwelijke aspecten van God buiten beeld raken. Nu realiseer ik me dat spreken over godsbeelden precair kan zijn. Het zegt veel over iemands persoonlijke geloof. Het is zeker niet mijn bedoeling mensen voor het hoofd te stoten. Voor mij persoonlijk is God groter en breder en veelomvattender dan wij in woorden uit kunnen drukken. Misschien vind ik daarom de Naam zo fascinerend: Gods Naam is een werkwoord, God is wat God doet: mensen nabij zijn, ieder mens op zijn of haar eigen manier. En juist omdat Gods Naam niet kan worden uitgesproken, levert dat ruimte voor creativiteit en veelzijdigheid. De vele namen van God laten iets van de veelomvattendheid zien:

Het niet vastleggen van de Naam is een uitnodiging tot creativiteit en het houdt het bewustzijn levendig dat de Naam van God niet herleidbaar is tot één godsbeeld. Geen enkel woord is in staat God helemaal te bevatten of te beschrijven: Aanwezige, Enige, Eeuwige, Ene, Levende, Onnoembare, Barmhartige, Liefdevolle, ... En nog altijd is God groter dan al deze namen bij elkaar.

Aan het begin van de dienst spreken we God aan als Eeuwige. Aan het einde van de dienst probeer ik in de zegen ook iets van Gods veelomvattendheid te laten doorklinken door God afwisselend als 'hij' en als 'zij' aan te duiden.

'De Eeuwige zegene ons en behoede ons,
de Eeuwige doe haar aangezicht over ons lichten en zij ons genadig,
de Eeuwige verheffe zijn aangezicht over ons
en geve ons vrede.'

Behalve mannelijke en vaderlijke kanten heeft God in de Bijbel ook vrouwelijke en moederlijke kanten. Zo vergelijkt de profeet Jesaja God met een moeder die haar kind nooit zal vergeten (49:14-15) of met een troostende en koesterende moeder (66:11-15). Het zijn weliswaar uitzonderingen, maar vrouwelijke godsbeelden zijn er wel. Uiteindelijk omvat God veel meer dan ons begrip van mannelijk of vrouwelijk of wat dan ook. Misschien zou je kunnen zeggen dat God met elk van ons een eigen, persoonlijk relatie heeft.